

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku "Z." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przy uczestnictwie J. S. i Gminy Miasta S.
o ustanowienie drogi koniecznej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 3 lutego 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania Gminy Miasta S.
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 23 lutego 2015 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Uczestniczka postępowania – Gmina Miasto S. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 23 lutego 2015 r. oddalającego jej apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 8 maja 2014 r. Sąd Rejonowy na wniosek Z. [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. ustanowił służebność drogi koniecznej polegającą na prawie przechodu i przejazdu przez działki gruntu będące własnością uczestniczki Gminy Miasta S. oraz przez nieruchomość będącą własnością uczestniczki J. S. na rzecz każdego z nich właściciela nieruchomości stanowiącej działkę gruntu o numerze ewidencyjnym [...], obręb [...], dla której Sąd Rejonowy w S., X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą [...]. Tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności Sąd zasądził od wnioskodawcy na rzecz obu uczestniczek kwoty po 5.000 zł. Przebieg drogi koniecznej został określony zgodnie przez uczestników postępowania, a wynagrodzenie za jej ustanowienie Sady obu instancji ustaliły mając na uwadze

wnioski opinii biegłego, z tym że w stosunku do Gminy Miasta S. za odpowiednią kwotę uznały 5 000 zł, mimo ustalenia przez biegłego tego wynagrodzenia na 55.400 zł, z uwagi na ukształtowanie służebności zgodnie z planami Gminy dotyczącymi wybudowania drogi publicznej na jej nieruchomościach. Sądy zwróciły uwagę, że planowana inwestycja drogowa powinna obciążać Gminę Miasto S., jako realizacja jej zadań, wobec czego domaganie się kwoty 55.400 zł za ustanowienie służebności drogi koniecznej, która przebiega szlakiem planowanej drogi publicznej zmierza do nieuzasadnionego pozyskania dodatkowych znacznych dochodów.

W skardze kasacyjnej uczestniczka – Gmina Miasto S. zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 145 § 1 k.c. oraz art. 145 §1 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 5 k.c. W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania, które mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy skarżąca wskazała art. 278 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. Wniosek kasacyjny zmierza do uchylenia w całości zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi przesłanką przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to znaczy występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych, które ujęła w pytaniach: „jakie okoliczności Sąd powinien wziąć pod uwagę przy ustalaniu wynagrodzenia za ustanowienie drogi

koniecznej i w jaki sposób winien to wynagrodzenie ustalić w przypadku, kiedy droga konieczna ma przebiegać przez grunty gminy przeznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego pod budowę drogi?” oraz „czy opinia biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości, ustalająca wartość służebności i uznana przez sąd za jasną i pełną, a wnioski z niej wywiedzione za logiczne, winna stanowić podstawę do ustalenia wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej, czy jest jedynie punktem odniesienia, w związku z czym sąd może w dowolny sposób modyfikować ustaloną przez biegłego wartość służebności, dla ustalenia wynagrodzenia z tytułu jej ustanowienia?” Skarżący wskazał, iż jego zdaniem występuje również potrzeba wykładni art. 145 § 1 k.c. jako budzącego poważne wątpliwości oraz rozbieżności w orzecznictwie, w zakresie przesłanek ustalenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Skarżący powinien dostrzegane zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, LEX nr 1802572). Problem kryteriów określenia wynagrodzenia za ustanowienie służebności drogi koniecznej był już wielokrotnie analizowany przez Sąd Najwyższy. W wyniku wykładni wykształciło się stanowisko, zgodnie z którym wynagrodzenie to j należy się właścicielowi nieruchomości obciążonej bez względu na poniesienie szkody na skutek ustanowienia służebności i obejmuje wszystkie koszty i nakłady na urządzenie i utrzymanie drogi w zakresie, w jakim uprawniony ze służebności

nie ponosi ich bezpośrednio. Wynagrodzenie, o jakim mowa, może także obejmować wyrównanie uszczerbku majątkowego, jaki właściciel nieruchomości obciążonej poniósł na skutek ustanowienia służebności drogowej, jednakże w takim przypadku właściciel nieruchomości obciążonej powinien wykazać, że go poniósł (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CSK 264/09, LEX nr 1102877, podobnie postanowienie z dnia 7 lutego 2002 r., I CKN 573/00, LEX nr 53287 i postanowienie z dnia 9 października 2013 r., V CSK 491/12, LEX nr 1394096). Wynagrodzenie jest w istocie synonimem odszkodowania, i w związku z tym nie powinno przenosić wysokości odszkodowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2012 r., V CSK 3/12, LEX nr 1314483). Skarżący pytając, jakie okoliczności Sąd powinien wziąć pod uwagę przy ustalaniu wysokości należnego wynagrodzenia za ustanowienie drogi koniecznej, kiedy droga konieczna ma przebiegać przez grunty gminy przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod budowę drogi, domaga się wypowiedzi o charakterze kazuistycznym, pomijając to, że odpowiedź wskazująca kryteria ogólne, mające zastosowanie także w tym wypadku została już udzielona w orzecznictwie. Sąd bierze także wówczas pod uwagę całokształt okoliczności, w tym również opinię biegłego. Opinia jest punktem odniesienia, jednak Sąd nie jest nią związany. Sąd ocenia opinię biegłego w ramach swobodnej oceny dowodów. Nie może jej dowolnie modyfikować, jednak poddaje ją ocenie jak każdy inny dowód – swobodnie, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy, w tym m. in. perspektywy czasowej w jakiej niezbędna będzie ustanawiana służebność i stopnia jej uciążliwości. W rezultacie powołane przez skarżącą podstawy przedsądu nie zachodzą. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby wystąpiły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpatrzenia.

[l.n]